

jubileum Dichtkunst

Het poëzietijdschrift *Awater* is toe aan zijn vijftigste editie. Het noteert: 'Sinds de oprichting van de Poëzieclub door de eerste Dichter des Vaderlands Gerrit Komrij in 2001 probeert *Awater* een zo breed mogelijk publiek te enthousiasmeren voor kwalitatief hoogstaande poëzie.' Tijd dus om in de jubileumuitgave terug te kijken op enkele markante personen die het blad mede kleur gaven. Onno Blom, onder meer biograaf van Jan Wolkers, belicht het 'fabeldier des vaderlands' Gerrit Komrij – *Lief vaderland, plat land waarin geen echo weerkaatst en waarin iedereen even hoog is, dat wil zeggen even laag*. Er wordt stilgestaan bij de in 2017 overleden dichters F. Starik en Menno Wigman. Starik gaf naam aan eenzame doden door hun eenzame uitvaarten te voorzien van poëzie. Met het heengaan van Menno Wigman heeft de dood ons, volgens criticus en dichter Rob Schouten, 'berooft van een van onze beste dichters, maar ook van een literair geweten dat zich realiseerde dat poëzie geen kwestie van toevalstrefers en losse gedachten is, maar van

overgave en concentratie'. De vijftigste uitgave van *Awater* maakt ons duidelijk dat het tijdschrift zelf nog springlevend is.

☀️☀️☀️
Het zomernummer van *Awater* is voor € 7,95 verkrijgbaar in de betere boekhandel, of te bestellen via www.poezieclub.nl

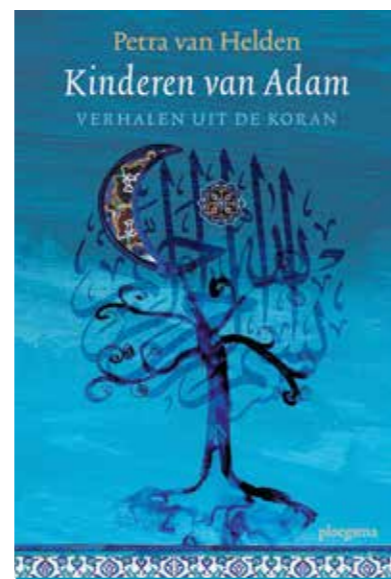
aansprekend Koranverhalen voor kinderen

Afgelopen september verscheen het boek *Kinderen van Adam*. Verhalen uit de Koran, geschreven door de vroeger protestantse en nu islamitische Petra van Helden. *Kinderen van Adam* is een soort kinderkoran: een boek met verhalen uit de koran, zo opgeschreven dat ze voor kinderen leesbaar en interessant zijn. Stukken tekst uit de koran zijn aangevuld met details en verhalende elementen om het geheel aansprekender te maken. In het boek vind je bekende christelijke verhalen, zoals dat van Mozes (Moessa), en de geboorte van Jezus (Isa), maar ook onbekende verhalen zoals dat van Salih en de kameel. Daarnaast kom je verhalen tegen vanuit een ander perspectief, zoals het verhaal van Abraham (Ibrahim) en Ismaël. De verhalen worden ondersteund door prachtige illustraties van Els van Egeraat. De kleuren en vormen doen oosters aan, en zoals in de islam gebruikelijk, ontbreken directe afbeeldingen van mensen. Waar de tekeningen jonge kinderen wellicht niet snel zullen aanspreken, zullen de verhalen dat zeker wel doen. Je wordt gemakkelijk meegesleept door de verhalen, die ontzettend beeldend geschreven zijn. Het doel van de schrijfster is om moslim- en niet-moslimkinderen in de leeftijd van 8-15 jaar kennis te laten maken met de verhalen uit de koran. Naar

mijn mening is vooral dat eerste heel goed gelukt. Voor niet-islamitische kinderen, met name christelijke, is het boek misschien verwarrend: de verhalen komen zodanig overeen met bijbelverhalen dat een en ander mogelijk lastig te begrijpen is. Het is daarom belangrijk om het boek samen te lezen en uitleg te geven over de oorsprong van de verschillende geloven. Jongeren die net op de middelbare school zitten, of volwassenen die geïnteresseerd zijn in de islam, zullen dit boek met veel plezier lezen.

Jantine Huisman

☀️☀️☀️
Kinderen van Adam. Verhalen uit de Koran, Petra van Helden, Els van Egeraat (ill.), uitgeverij Ploegsma, € 24,95

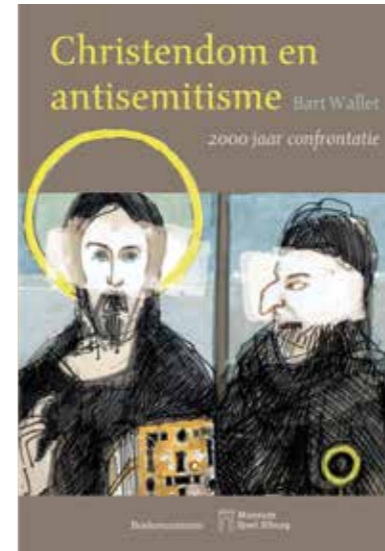

verhelderend Eeuwenlange jodenhaat

Antisemitisme is een verschijnsel dat in onze samenleving nooit echt is weggeweest. De discussie hierover kan de emoties behoorlijk doen opleven. De bekende historicus Bart Wallet, gespecialiseerd in joodse geschiedenis, schreef er een verhelderend boek over:

Christendom en antisemitisme – 2000 jaar confrontatie. Het boek is uitgegeven in samenwerking met de Stichting Museum Sjoel Elburg, waar van september 2017 tot januari 2018 een tentoonstelling te zien was over hetzelfde thema. In de inleiding schrijft de auteur: "Weinig onderwerpen weten zozeer de gemoederen te beroeren als het thema 'antisemitisme', dat een open zenuw is van de moderne, westerse samenleving." Voor de auteur is antisemitisme een verzamelterm voor anti-joods denken en handelen. Hij maakt een onderscheid tussen religieus antisemitisme, sociaal antisemitisme en politiek antisemitisme. Wat wij tegenwoordig antisemitisme noemen is volgens hem opgekomen in de tweede helft van de negentiende eeuw als racistische, politieke anti-joodse ideologie, zoals in die periode meerdere politieke ideologieën opkwamen. In Nederland werd het als onbeschaaft en onchristelijk afgekeurd, terwijl religieus en sociaal antisemitisme wel bleven bestaan en nog altijd bestaan. Wallet definieert religieus antisemitisme als jodenhaat op basis van religieuze vooronderstellingen en vooroordelen. Terwijl hij sociaal antisemitisme meer ziet als uiting van negatieve stereotypen van joden in de samenleving, en op basis daarvan uitsluiting van joden van delen van de samenleving.

De auteur stelt 'twee mythen' over antisemitisme in Nederland aan de orde. De eerste mythe is dat Nederland een van de meest tolerante landen ten opzichte van joden was en is. De tweede mythe betreft de opvatting dat het ontbreken van een traditie van antisemitisme in Nederland vooral te maken heeft met het protestantisme, dat als gematigd en tolerant gezien wordt. De complexiteit van het thema antisemitisme

vraagt om een helder en nuchter betoog. Daarin is de auteur goed geslaagd.

Tea G. Rienksma

☀️☀️☀️
Christendom en antisemitisme – 2000 jaar confrontatie, Bart Wallet, uitgeverij Boekencentrum en Museum Sjoel Elburg, € 12,99

zo is het Levensbeschouwelijke poëzie

Rond de opening van 'Leeuwarden-Fryslân Culturele Hoofdstad van Europa 2018' verscheen de tweede dichtbundel van Wytze Brandsma, theoloog-agoog en minicampinghouder uit Gersloot. Net als bij zijn eerste bundel *God is het antwoord niet*, kiest Brandsma ervoor zijn gedichten in het Nederlands en (vertaald) in het Fries te presenteren. Waarom Brandsma kiest voor tweetaligheid wordt mij na lezing van *De naakte waarheid* niet duidelijk. Wel is zonneklaar dat de levensbeschouwing van de schrijver de bezieling vormt voor de kunst van het weglaten. Van lichtvoetig en speels – *God / draag mij / op je rug / maar laat / je ezel / thuis* – tot ronduit

boodschappelijk, zoals de laatste woorden uit *Mystiek: ik besluit / in opstand / te komen / tegen / achterstelling / en overheersing*. De bundel wordt afgesloten met *Ik zal zijn*, elf keer zeven aanduidingen voor het *Onbenoembare*. De schrijver legt ons daarna uit: 'Met elf maal zeven wordt aangeduid dat God en de wereld zich tot elkaar verhouden als volmaaktheid tot disharmonie. Elf is ook het getal van carnaval, een feest dat ons denken over de Ene en ons bestaan relateert.' Wytze Brandsma is op zijn sterkst wanneer hij de woorden voor zich laat spreken en de lichtvoetigheid en verbeelding zegevierend, zoals in *Reflectie: ik dacht dat / godsdienst / de wijsheid / in pacht had / maar ondervond / dat die niet / wordt uitgeleend*.

☀️☀️☀️
De naakte waarheid, Wytze Brandsma, uitgeverij Narratio, € 9,-

Bach Herzien

Maarten 't Hart beschrijft zijn 'oudste, diepste en grootste liefde' Johann Sebastian Bach zoals alleen Maarten 't Hart dat kan. Fel, geëngageerd en vol humor. Fraai en bijzonder leeswaardig is zijn klein compendium van de cantates van Bach. 't Hart schreef de eerste versie van zijn boek voor het Bachjaar 2000. In dat jaar werd het boek via drogisterijketen Kruidvat verspreid – 'ik heb nooit een afrekening gekregen of iets wat daarop lijkt'. Na suggesties van veel lezers ligt er nu een grondig herziene, aangevulde en bewerkte heruitgave.

☀️☀️☀️
Johann Sebastian Bach, Maarten 't Hart, uitgeverij De Arbeiderspers, € 19,99

☀️ De zonnetjes bij de besproken boeken en bladen geven de waardering van de recensent weer. Die kan uiteenlopen van één zonnetje (niet best) tot vijf (mag op uw nachtkastje niet ontbreken).